

Hemşirelik Eğitiminde Kullanılan Güncel Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Current Learning Methods and Techniques Using in Nursing Education

Seçil ERGİN DOĞAN¹ , Hakime ASLAN²

ÖZ

Hemşirelik eğitimi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara yönelik öğrenmeleri kapsamaktadır. Her alana dair hedef çıktılara ulaşabilmek için öğretim yöntem ve teknikleri farklılık göstermektedir. Bunun yanında değişen ve gelişen teknoloji, öğrenci beklentileri ve ihtiyaçları, hasta ve ailelerinin beklentileri, bilgi ve beceri yönünden donanımlı hemşire ihtiyacı gibi faktörler eleştirel düşünebilen, problem çözebilen, iş birliğine ve teknolojiye uyumlu, kendini sürekli yenileyen hemşirelerin yetişmesini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle hemşirelik lisans eğitiminde öğrencinin merkezde olduğu, aktif katılımın sağlandığı, öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirdiği ve öğrenme aşamasında farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanımı zorunlu hale gelmektedir.

Bu derlemenin amacı; hemşirelik lisans eğitiminde kullanılan güncel öğretim yöntem ve tekniklerini, yöntem ve teknik arasındaki farkı yansıtarak incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Hemşirelik eğitimi, Öğretim, Teknik, Yöntem

ABSTRACT

Nursing education includes learning in cognitive, affective and psychomotor areas. Teaching methods and techniques vary in order to achieve target outcomes for each field. In addition, factors such as changing and developing technology, student expectations and needs, patient and family expectations, and the need for nurses equipped with knowledge and skills require the training of nurses who can think critically, solve problems, cooperate and adapt to technology, and constantly renew themselves. For this reason, in undergraduate nursing education, it becomes mandatory to use different teaching methods and techniques in the learning phase, where the student is at the center, active participation is ensured, students develop their thinking skills.

The purpose of this review; To examine the current teaching methods and techniques used in undergraduate nursing education by reflecting the difference between method and technique.

Keywords: Education Nursing education, Learning, Technique, Methods

¹ Uzm. Hem., Seçil ERGİN DOĞAN, Hemşirelik Esasları, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Programı, ergindogansevil@gmail.com, ORCID No: 0000-0002-5463-2818

² Doç. Dr., Hakime ASLAN, Hemşirelik Esasları, İnönü Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, hakime.aslan@inonu.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-1495-3614

İletişim/Corresponding Author:

Hakime ASLAN

Geliş Tarihi/Received : 06.03.2024

E-posta/E-mail:

hakime.aslan@inonu.edu.tr

Kabul Tarihi/Accepted: 03.04.2024

Yayın Tarihi/Published: 30.04.2024

GİRİŞ

Günümüzde yaşanan teknoloji kaynaklı hızlı değişimler eğitim de dâhil olmak üzere hayatımızın her alanına etki etmiştir. Bu değişimlerin artan hızı öğretim ve öğrenme adına fırsatları ve zorlukları da beraberinde getirmiştir (1). Teknolojik gelişmeler, bilginin artışı ve iş gücü eksikliği nedeniyle hemşirelere yenilikçi olma zorunluluğu doğmuştur (2). Günümüzdeki hemşirelik eğitiminin hedefi, bilgiye nasıl ulaşacağını ve nasıl öğreneceğini bilen, üretken, eleştirel düşünebilen hemşireler yetiştirmektir (3). Bu nedenle problem çözme ve kritik düşünme becerisi gelişmiş, mesleki bilgi ve beceri açısından donanımlı hemşirelerin gelişmesi hemşirelik eğitiminde yeni ve farklı öğretim yöntem ve tekniklerin kullanımını gerekli kılmıştır (2).

Öğretim yöntemi ve tekniği iç içe olan fakat ayrı kavramlardır. Öğretim yöntemleri, öğrenenleri belirlenen hedefe ulaştırmak için izlenen yoldur. Öğretim teknikleri ise, öğretim yöntemini uygulayış biçimi veya öğrenme ortamında yapılan işlemlerin tümüdür (4). Öğrenenlerin ihtiyaçları ve eğitime ilişkin elde edilmek istenen sonuçlarla uyumlu öğretim yöntemleri seçmek, etkili bir öğrenme-öğretme süreci için büyük önem taşımaktadır (1). Öğretim yöntemi seçilirken yöntemin, öğrenme hedeflerine, öğretmen ve öğrenci özelliklerine ve mevcut kaynaklara uygun olup olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır (1,4). Öğretim süreçlerinde bir yöntem içinde çeşitli teknikler bir arada kullanılabilir. Farklı yöntem ve tekniklerin bir arada kullanılması öğrenme süreçlerini başarıya ulaştırmaktadır (5).

Hemşirelik eğitimi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara yönelik olarak verilmektedir (6). Öğretim yöntemi belirlenirken, öğretilecek konunun özelliği, sınıf mevcudu, belirlenen hedefin hangi alana yönelik olduğu da göz önüne alınmalıdır. Bir hemşirelik öğrencisinin psikomotor bir beceri öğrenimine hazır olabilmesi için öncelikle bilişsel açıdan tamamlanması gereklidir (7). Bu nedenle güncel öğretim yöntemlerinin geleneksel/klasik öğretim yöntemleri ile birlikte kullanılması kaçınılmazdır (4). Güncel öğretim yöntem ve teknikleri aktif öğrenmeyi ve üst düzey düşünmeyi geliştirme açısından önem taşımaktadır (1).

Bu derleme, hemşirelik lisans eğitiminde kullanılan güncel öğretim yöntem ve tekniklerini, yöntem ve teknik arasındaki farkı yansıtarak incelemeyi amaçlamaktadır.

Güncel Öğretim Yöntemleri

Örnek Olay

Örnek olaya dayalı öğretim yöntemi, gerçekleri ve sorunları bir arada yansıtan, öyküler etrafında organize edilmiş öğrenme yöntemlerinin toplu halidir (4). Örnek olay genellikle ikilem yaşanan karmaşık konuları ve çözümü net olmayan, gerçek veya kurgu olayların hikâyeleştirilmesidir (8). Öğrenci merkezli ve aktif bir öğrenme ortamı oluşturan örnek olaylar öğrencilere gerçek yaşam deneyimleri sunarak olayları neden sonuç ilişkisi içinde inceleyip bilgi, tutum ve beceri kazanmalarını sağlar (8).

Hemşirelik eğitiminde ise öğrencileri klinik ortama hazırlayarak sorun çözme becerilerinin gelişimine destek olmaktadır (1).

Drama

Drama; öğrenenlerin çeşitli roller üstlenip, bu roller yoluyla başkalarının aynı olaylara karşı nasıl tepki verdiklerini görüp anlamalarını, iletişim tekniklerini ve dili etkili kullanmalarını sağlamaktadır (9). Drama yöntemi, bir olaya farklı bakış açılarıyla bakabilme becerisini öğrenenlere kazandırmayı amaçlar. Bunun yanında eleştirel düşünme, aktif öğrenme ve problem çözme becerileri kazandırırken öğrenenlere kendilerini tanıma ve üretme gibi fırsatlar da sunmaktadır (3). Drama, çatışma yönetimi, iletişim becerileri ve empati gelişimini arttırmaktadır. Aynı zamanda önceki öğrenmeleri güçlendirip, öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamaktadır (9).

Yaratıcı drama; inceleme amacıyla kullanılan, gerçek bir yaşam sorununu betimleyen, içten geldiği gibi oynanan durumdur. Bu yöntemde, öğrenenler kendi yaşamlarına yakın sade bir oyun seçmeli ve olayların doğal ortamda gelişmesine izin verilmelidir (4). Yaratıcı drama, hemşirelik öğrencilerinde hızlı düşünüp karar verebilme, problem çözme ve iletişimde etik duyarlılık açısından etkili bir yöntemdir (10). Drama ile yaratıcı drama arasındaki fark; dramanın amacı oyun yaratma değil, öğrenenlerin konuya eğitim amaçlı katılmasını sağlamaktır. Önemli olan mükemmel oynamak değil süreci yaşamaktır. Yaratıcı dramada ise amaç, oyun yaratmaktır. Önceden yazılmış hazır bir metin yoktur ve öğrenenler kendi yaratıcılıkları yoluyla, deneyimlerine dayanarak doğaçlama yaparlar (4).

Hemşirelik eğitiminde drama yöntemi, teori ve uygulama arasında oluşan boşluğun kapatılması ve duyuşsal alanı içeren mesleki tutum ve değerlerin kazandırılması amacıyla kullanılmaktadır (10).

Problem Çözme

Problem çözme, eleştirel düşünmenin bir ürünüdür ve öğrenenlere aktif olarak deneyim sağlar. Bu yöntemin kullanımı kavram bilgisi, motor becerisi, aktif düşünme ve akıl yürütme yeteneği gerektirir (4). Problem olan durum insanı strese sokmakta ve problemin çözülebilmesi için kişi algı, duygu ve davranış olarak çaba göstermekte ve bu karmaşık süreci problem çözme adımlarıyla sonuca ulaştırmaktadır (11).

Hemşirelik eğitiminde meslek adaylarına kazandırılması gerekli olan problem çözme becerisi, verecekleri bakımın kalitesini belirlemede önemli bir etkidir. Ayrıca problem çözme becerisi meslekte profesyonellik açısından önemli bir araçtır. Hemşireler ne kadar iyi problem çözme yetkinliğine sahip olurlarsa bireyin ve toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve yaşam kalitelerini artırma konusunda o kadar etkili hizmet sunarlar (12).

İşbirlikçi Öğretim

İş birlikçi öğretim, belirlenen ortak amaçlar doğrultusunda hareket eden bir grubun parçası olarak öğrenenin aktif katılımının gerçekleştiği, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olarak öğrenmelerin olduğu bir yöntemdir (5). Bu yöntem, öğrenme ortamında karma ve küçük kümeler yoluyla, belli bir konuda öğrenenlerin birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı olmasını, sorumluluğun paylaşılmasını, grup bağlılığının, olumlu ilişkilerin ve akran desteğinin oluşmasını sağlar (4).

Hemşirelik öğrencilerinde takım içi işbirliği farkındalığının ve iletişim becerilerinin gelişmesine, bilgi düzeylerinin artmasına ve problem çözme becerilerinin kazanılmasına yardımcı olur (10). Bilgi, tutum ve beceri açısından yetkin, iletişim becerileri kuvvetli, ekip çalışmasına yatkın ve kritik düşünebilen hemşireler yetişmesi açısından bu yöntem önem taşımaktadır (5).

Jigsaw; İş birlikçi öğrenme yönteminin ayrılmaz bir tekniği olan jigsaw; öğrenenlerin küçük gruplara ayrıştırılarak, hedef konunun gruptaki öğrenenlere eşit olarak paylaşılır ve diğer gruptaki aynı konuyu öğrenmeye çalışan öğrenenlerle ‘uzmanlık grupları’ oluşturularak birleşirler. Daha sonra her öğrenen kendi grubuna döner ve uzmanlaştığı konu bölümünü diğer öğrenenlerle paylaşır (13). Bu teknik olumlu öğrenme ortamı oluşmasına yardımcı olurken öğrenenlerin aktif katılım sağlayarak sorumluluk duygularının gelişmesini ve bireyselleşmesini desteklemektedir (3).

Hemşirelik eğitiminde kullanıldığında öğrenenlerin motivasyonlarını, öğrenme tutumlarını ve performanslarını arttırmakta, kişilerarası iletişim ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektedir. Aynı zamanda bilgiyi geliştirmekte çok etkili bir tekniktir (14). Hemşirelikte beceri laboratuvarı uygulamasında kullanılan jigsaw tekniği öğrenenlerin performans puanlarını, özgüvenlerini ve motivasyonlarını arttırmaktadır (15).

Vaka Çalışması

Vaka çalışması, gerçek yaşamda yaşanması muhtemel veya yaşanmış durumların önceden hazırlanarak öğrenenlerin deneyim kazanmasını sağlayan bir yöntemdir (16). Vaka çalışmaları, öğrenenlere üst düzey düşünme becerileri kazandırmanın yanında, aktif olarak öğrenmeye katılımlarına ve kalıcı bilgiler edinmelerine olanak tanır. Aynı zamanda kuramsal bilginin kazanımı, analiz ve çıkarım yapma, kritik düşünme ve problem çözme bakımından yarar sağlamaktadır (17). Kavram haritası, beyin fırtınası, rol play, demonstrasyon, grup tartışması gibi tekniklerle, bilgisayar programlarıyla ve simülasyonlar yoluyla vakalar ele alınabilmektedir (16).

Hemşirelik eğitiminde vaka çalışmaları, öğrenenlere klinik ortamda karşılaşma fırsatı bulamadıkları vakaları inceleme, bilgi ve deneyim edinme fırsatı vermektedir. Böylece hemşirelik öğrencileri, teorik bilgi ve uygulamayı birleştirmekte, kritik düşünme, karar verme, problem çözme becerileri ve özgüven kazanmaktadır (17).

Hikâye Anlatımı

Öğretimde hikâye anlatımı ilgi çekici ve esnek bir yöntemdir. Yüz yüze sözlü anlatım veya bir deneyimi anlatan ses kaydından, bir multimedya ürününe kadar geniş bir yelpazede ele alınabilmektedir (1). Hikâye etkinlikleri öğrenenlere, hayal güçlerini yansıtmaya, problem çözme, sosyal ve iletişim becerilerini geliştirme (16), eleştirel düşünme becerilerini geliştirme (18) ve derin öğrenme (19) fırsatı sunmaktadır. Teknolojinin ilerlemesiyle ve ulaşılabilirliğinin artmasıyla öğrenciler dijital hikâyelere kolaylıkla ulaşmaya başlamıştır. Böylece sözlü hikâyeleri dinlerken pasif konumda olan öğrenenler, dijital hikâyelerle aktif konuma geçmiştir (19). Dijital hikâyelerin istenilen zaman ve yerde, çevrimiçi veya çevrimdışı formlarda izlenip kaydedilebilir ve paylaşılabilmektedir olması öğrenenlere kolaylık sağlamaktadır (20). **Dijital hikâye**; etkileşimli bir ortamda, ortamın kontrolünün kullanıcıda olduğu, hikâye akışı içerisinde zihinde anlamlı bilgi oluşumunun gerçekleştiği, öğrenenin kendi bilgisini keşfettiği, uygulama ve tekrarlarla bu bilginin pekiştiği ve edinilen bilginin gerçek yaşam durumlarına uyarlanmasını sağlayan bir yöntemdir (19).

Hikâyeler, hemşirelik öğrencilerinde hastalığın anlamının ve etkisinin anlaşılmasına ışık tutar (18). Ayrıca, hastaların deneyimlerinin ve özgün görüşlerinin hemşirelerin ve diğer sağlık çalışanlarının eğitimine aktarılması, hemşire-hasta etkileşimlerini potansiyel olarak geliştirebilmekte ve sağlık hizmetlerinde hümanizmi ve empatiyi teşvik edebilmektedir (20). Ancak, hasta hikayelerinin sözlü veya dijital ortamlarda sunulabilmesi için etik bir ihlal yapmamak adına hastanın izninin alınması gereklidir (1).

Sesli Düşünme

Sesli düşünme; öğrenenlere belli bir konuya veya probleme yönelik verilen talimatların, akıllarından geçenlerin ve bilişsel düşünme sürecinin sesli bir şekilde dışarıya yansımalarıdır (21). Sesli düşünme yöntemi, insanlar arasındaki problem çözme yeteneklerindeki farklılıkları, görevler arasındaki zorluk farklılıklarını, öğretimin etkilerini ve problem çözmeyi etkileyen diğer faktörleri araştırmak için kullanılabilir (21).

Bu yöntem sağlık meslekleri eğitiminde en zor araştırma alanları arasında yer alan bireylerin düşüncelerini gözlemlemeye, keşfetmeye ve anlamaya çalışanlar için faydalı bir yöntemdir (22). Araştırma alanında sesli düşünme yöntemi, nitel araştırmalara uygun bir yöntemdir ve nitel araştırma standartlarının uygulanmasını gerektirir (22).

Simülasyon

Gerçek hayatta karşılaşılabilecek durumların sanal veya yapay ortamlarda yaşanılıp deneyim kazanılmasını (23), bilişsel, duyuşsal ve psikomotor yönden gelişimini sağlayan (24) ve gerçek durumun risklerinden yoksun (2) bir yöntemdir. Simülasyonlar, öğrenenlerin keşif yaparak (25) ve aktif öğrenmelerine (10) olanak sağlar. Simülasyon yönteminin kullanıldığı öğretim

etkinlikleri, etkili öğrenme ilkeleri ışığında her öğrenciye güvenilir, farklı ve eşit öğrenme deneyimi yaşatır (26).

Ülkemizde hemşirelik eğitiminde simülasyon yönteminin kullanımı, öğrenci sayısının artışı, hemşire eğitici sayısının yetersiz kalması, öğrencilerin yeterli derecede klinik deneyim kazanamaması, hızla değişen ve ilerleyen teknoloji ve hasta güvenliği nedeniyle artmıştır (2). Hemşirelik eğitiminde simülasyon, öğrenenlerin öğrenme motivasyonlarını, öz yeterliliklerini, problem çözme becerilerini ve motor becerilerini arttırmaktadır (10). Simülasyon deneyimi, üç boyutlu modeller, yazılı vakalar, standart hastalar, bilgisayar yazılımı, kısmi görev eğiticileri ve gerçekliği yüksek hasta simülatörleri yoluyla gerçekleştirilebilmektedir. Ancak kullanılacak simülasyon çeşidi öğrenme hedef ve beklenen sonuçlara göre belirlenmeli ve planlanmalıdır (25).

Ciddi Oyun

Eğlencenin yanında öğrenmenin ön planda olduğu ciddi oyun; belli amacı olan, etkileşimli, ilgi çekici eğitimi destekleyen ve öğrenen merkezli bir yöntemdir (27). Ciddi oyun teknolojilerinden yararlanılarak verilen eğitimler, derse katılımı ve ekip çalışmasını arttırmakta, bilgi ve beceri kazanımını kolaylaştırmakta, öğrenmeyi eğlenceli hale getirmekte, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişimini desteklemektedir (27). Aynı zamanda öğrenenler bu yöntemle motive olmakta, güvenli ortamlarda deneyim kazanıp hatalarını tanımakta, sınırsız tekrar yapabilmekte ve kalıcı öğrenmeler sağlamaktadır (27,28). Ciddi oyunlar uygulama için sanal ortamlar sağlayarak öğrencileri açık içeriğe çekme özelliğindedir (28). Bu sanal ortamlar simülasyonla birlikte öğretici oyunları içermesi nedeniyle sanal simülasyonlardan ayrı olarak ele alınmaktadır. Ciddi oyunlar sanal simülasyonların yanında sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik formatında da sunulabilmektedir (29).

Ciddi oyunlar, öğrenenlerin çeşitli senaryolar doğrultusunda farklı adımları düşünmesini ve önceliğine göre müdahaleleri sıralamasını hedefler. Bu doğrultuda hemşirelik öğrencileri için ciddi oyunlar hemşirelik tanılarının önemini belirlenmesi ve önceliğine göre sıralanması, tanıya yönelik en iyi uygulamanın seçilmesi için sahip oldukları bilgileri nasıl sentezleyebileceklerini fark edip öğrenmeleri açısından önem taşımaktadır (28).

Web Tabanlı ve Web Destekli Öğretim

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, yüz yüze eğitime bir alternatif geliştirmek ve eğitime fark katmak üzere teknolojinin etkin kullanılarak gerçekleştirildiği uzaktan eğitim yöntemi olan **web tabanlı öğretim**; bilgisayar ve internet özelliklerinden yararlanılarak gerçekleştirilen bir eğitim-öğretim türüdür (30). Web tabanlı öğretim, bireyselleştirilmiş eğitim sunmasının yanında zaman ve mekân fark etmeksizin herkese, her yerden, her zaman uygulanabilir bir yöntemdir (31). Web tabanlı uzaktan öğretim, öğreneni merkeze alan ve aktif öğrenmeyi sağlayan bir yöntem olmasıyla birlikte iyi tasarlandığında ve uygun yöntem/teknik seçildiğinde yüz yüze eğitimden daha etkili olabilmektedir (32). Öğrenme yaşam boyu devam eden bir süreçtir ve yaşam boyu öğrenmenin yaygınlaştırılması ve öğretim etkinliğinin artması adına bilişim teknolojilerinin eğitime entegrasyonu bir gerekliliktir (31).

Hemşirelik eğitiminin büyük bir bölümünü klinik uygulamalar oluşturmaktadır. Bu nedenle hemşirelik eğitiminin tümünün web tabanlı öğretim yöntemiyle yürütülmesi olanaksızdır. Ancak bilişsel düzeydeki teorik derslerin aktarımında kullanımı uygun görülmektedir (32,33).

Web destekli öğretim; hedef konunun öğrenilmesine destek sağlamak için sınıf içi yüz yüze eğitimi destekleyip öğrenme ortamlarını zenginleştirmek amacıyla kullanılan bir yöntemdir (31). Bu öğretim yöntemi, öğrenenlerin öğretim sürecine aktif katılımını sağlar ve yaratıcı düşüncelerini geliştirir. Bunun yanında öğrenenlerin güçlü ve zayıf yönlerine karşı farkındalığını, öğrenmelerini, öğrenenler arası iletişimi ve beceri düzeylerini arttırıp özgüvenlerine ve mesleki gelişimlerine olumlu katkı sağlamaktadır (34).

Hemşirelik öğrenci sayısının fazla olması, öğretim elemanı sayısının yetersiz olması ve beceri öğreniminde öğrenenlerin yeterince tekrar yapamaması nedeniyle web destekli öğrenimin hemşirelik eğitimine dâhil olması gereklilik haline gelmiştir. Hemşirelik eğitiminde kaliteyi arttırmak, öğrencilerin aldıkları eğitimden en etkili biçimde yararlanmalarını sağlamak adına eğitimde teknoloji kullanımını özellikle web destekli öğretim kullanılmalıdır (31).

Günümüzde öğrenmeyi aktif ve dikkat çekici hale getirmek amacıyla öğrenme motivasyonunu artırıcı teknolojik kaynaklar kullanarak öğrenme ortamları zenginleştirilmelidir (24). Öğrenenlerin yetiştikleri teknoloji çağında onların dikkatini ve ilgisini çeken yöntem ve tekniklerin kullanılması öğrenmeyi daha etkile hale getirmektedir (24,35). Hemşirelik eğitiminde gerek web tabanlı gerekse web destekli eğitimde öğreticilerin eğitim sürecine aktif katılım gösterebilmeleri ve motivasyonlarını arttırabilmeleri için eğitimcilerin bu konuda cesaretlendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri gerekmektedir (32).

Web tabanlı ve web destekli eğitimlerde kullanılacak web araçları şunlardır;

Video oluşturma araçları: Animoto, VideoNot.es, Playposit, EDpuzzle, VideoAnt (35), BrainPOP ve Powtoon (32).

Biçimlendirici değerlendirmeye yardımcı olan araçlar: Kahoot, Mentimeter, Quizizz, Learningapps (35), Socrative (32), Jeopardy, Quizlet, StudyBlue (24).

Kelime bulutu hazırlamak için kullanılan araçlar: Wordart, Mentimeter, Wordle, Worditout, Wordclouds (35).

Kavram haritası oluşturmak için kullanılan araçlar: Cacao, Mindmup, Mindmeister, Popplet, Bubbl.Us (35).

Sunum hazırlamak için kullanılan araçlar: Animoto, Powtoon, Prezi, Emaze, Sway, Powerpoint (35).

Etkileşimli eğitim ortamları: Skype, Microsoft Teams, Zoom, Google Classroom, MOOC, Kahoot, Edmodo, EDpuzzle, Padlet, Moodle (35).

Diğer Araçlar: Flipgrid; tartışma, akran değerlendirmesi ve eğiticinin değerlendirilmesinde, H5P; öğretici içerik hazırlanmasında, Jamboard; eğitici ve öğrenciler tarafından notların paylaşılmasında, Padlet; duyuru panosu olarak ve bilginin değerlendirilmesinde, Pictochart; grafik, sunum ve poster oluşturulmasında, Thinglink; fotoğraflar üzerine, ses, video ve metin eklemede kullanılmaktadır (32). Doceri, Educreations ve Explain Everything, Pictochart gibi etkileşimli beyaz tahta araçlarıdır (24).

Video Destekli Öğretim

Video destekli öğretim; ses ve görüntünün bir arada kullanılmasıyla çoklu duyuya hitap edebilen ve soyut kavramların anlaşılmasını kolaylaştıran bir öğretim yöntemidir (2). Eğitim ve öğretim ortamlarındaki videolar teori ve uygulamayı birleştirip, anlama, yorumlama, kritik düşünme ve problem çözme gibi bilişsel süreçlerde öğrenenlerin yeteneğinin artmasına yardımcı olurken psikolojik açıdan da öğrenenleri motive etmekte ve bilgileri görselleştirme gibi faydaları bulunmaktadır (6). Videolar öğrenenlere istedikleri zaman geriye sarma ve durdurma fırsatı sunup öğrenmeleri kolaylaştırmaktadır (36).

Hemşirelik eğitiminde videolar beceri öğreniminde önemli bir role sahiptir (6). Hemşirelik öğrencileri klinik uygulamalar ile ilgili konuların öğreniminde videolar yoluyla kalıcı öğrenmeler edinebilmektedirler (2).

Ters Yüz Sınıf

Ters yüz sınıf, öğrenenlerin aktif olarak ve kendi kendine öğrenme fırsatı bulduğu (37), geleneksel ve web tabanlı öğretimi birleştiren, öğrenen performansını arttıran, öğrenme sürecinde öğrenene sorumluluk yükleyen ve öğrenen merkezli bir yöntemdir (38). Ters yüz sınıf yönteminde

öğrenme materyalleri (videolar ve ön okumalar) öğrencilere dersten önce verilir ve derse kendi kendilerine öğrenerek gelmeleri beklenir. Ders sürecinde ise öğrenenler aktif bir şekilde derse katılırlar (39). Ters yüz edilmiş sınıf, öğrenenlere ne zaman, nasıl ve nerede öğrenebileceklerini seçme fırsatını sunarak esnek öğrenme ortamı oluşturmasının yanında kendi kendilerine öğrenmeleri nedeniyle öğrenme kültürü aşılır. Öğretmenlere ise ders öncesinde öğrenci seviyesine ve konuya göre kasıtlı içerik sunmayı sağlarken, ders sırasında etkili bir öğrenme süreci yaşanmasına rehberlik ederek bireysel veya grup olarak geri bildirim vermesine olanak tanır (40).

Hemşirelik eğitiminde ters yüz öğrenme, öğrenenlerin klinik uygulamalar için gerekli olan becerileri geliştirmek üzere yeni bilgiler oluşturarak öğrendikleri kavramları anlamlı bir şekilde uygulamalarına olanak tanır (41). Ters yüz öğrenme yöntemi hemşirelik öğrencilerinin sağlığı değerlendirirken uygun bakım ve tedavi sağlamalarına yardımcı bilgi birikimlerini destekleyerek öz yeterlilik duygularının ve eleştirel düşünme becerilerinin artmasına yardımcı olmaktadır (38). Aynı zamanda hemşire eğitimcilerin ve hemşirelik öğrencilerinin kendi aralarında etkileşimler sağlayarak hemşirelik eğitiminin kalitesinde artış sağlayabilmekte ve öğrencilerin motivasyonunu arttırabilmektedir (37).

Kaçış Odaları

Kaçış odaları; oyuncuların belirlenen hedefe ulaşmak amacıyla ipuçlarını keşfettiği, bulmacaları çözdüğü ve genellikle sınırlı bir süre içinde odadan kaçtığı takım tabanlı oyunlardır (42). Öğreticinin ortaya koyduğu hayali veya gerçek bir sorunu çözmek amacıyla öğrenenlerin bireysel çalışmalarından oluşmakla birlikte öğretici öğrenen iş birliğinin gerçekleştiği bir yöntemdir. Ayrıca öğrenenler klinik bilgiyi, etkili iletişimi, eleştirel düşünmeyi ve ekip çalışmasını heyecan içinde öğrenebilmektedirler (43). **Sanal kaçış odaları**, öğretici sayısının yetersiz olduğu büyük gruplarda ekip olarak problem çözmeyi teşvik etmek için düşük maliyetli, yaratıcı bir öğretim stratejisi sağlamaktadır (44). Sanal kaçış odaları yoluyla öğrenme ortamında motivasyon, katılım ve verimlilik desteklenir böylece öğrenme hedeflerine ulaşılır (45).

Hemşirelik eğitiminde kullanılan kaçış odaları hemşirelik öğrencilerinin motivasyonlarının, öz güvenlerinin, konuya ilişkin bilgilerinin ve uygulama becerilerinin artmasını desteklemektedir. Aynı zamanda iş birliği yapma, eleştirel düşünme ve ekip çalışması ruhunu oluşturduğu belirlenmiştir (43). Sanal kaçış odaları simülasyon yöntemine entegre edildiğinde ise öğrenenlerin kaygısı azalmakta, öğrenme çıktıları iyileşmekte, hemşire öğreticilerin de anında, yapıcı ve etkin geri bildirim vermesini sağlamakla etkileşimli bir öğrenme süreci gerçekleşmesine ve öğrenenlerin simülasyona alışmasını sağlamaktadır (46). Sanal kaçış odaları Google formlar yardımıyla ücretsiz olarak hazırlanabilmekte ve çeşitli sorular, resimler ve video içerikleri yardımıyla hemşirelik öğrencilerinin klinik karar verme becerilerini arttırmaya yönelik ilgi çekici ve aktif katılımı bir süreç sunmaktadır (43).

Güncel Öğretim Teknikleri

Bireyselleştirilme ve Bireysel Öğretim

Geleneksel öğretimde bireyselleştirilmiş öğretim; öğrenen merkezli, tüm öğrencilere yönelik olmayıp, benzer öğrenme hızında, ihtiyaçları, ilgi ve yetenekleri benzer düzeydeki ve 3-5 kişilik homojen gruplardan oluşan öğrenme şeklidir (4). Çağdaş öğretimde ise bireyselleştirilmiş öğretimin yerini teknolojinin gelişmesiyle birlikte **bireysel öğretim** almıştır. Eğitim öğretim etkinliklerinde kullanılan teknoloji tabanlı araçlar sayesinde öğrenenlere neyi, ne zaman, nerede ve nasıl öğrenebileceğini keşfetme fırsatı sunulmuştur (24). Bu nedenle hemşirelik eğitiminde de aktif öğrenmenin önemli bir faktör olduğu ve kişisel farklılıklar göz önüne alındığında teknolojik araçların bireysel öğrenmeye katkı sunduğu görülmektedir (32).

Öğrenenlerin kendi hızında ve ihtiyaçları doğrultusunda teknoloji tabanlı bireysel öğretim, hemşirelik öğrencilerinin bireysel öğrenme akışını, yorumlama becerilerini ve öz güvenlerini geliştirmektedir. Bunun yanında grup içi iş birliğine de katkı sunmaktadır (47).

Mikro Öğretim

Mikro öğretim; öğrenenlerin öğretim bilgi ve becerisini denemeye, geliştirmeye ve hatalarını görmeye yardımcı olan bir tekniktir (48). Mikro öğretim tekniğinde öğretici rolü üstlenen öğrenci belirli bir konu üzerinde araştırma yaparak hazırlanır ve öğrendiklerini uygun strateji, yöntem ve teknikle diğer öğrenenlere sunar. Kısa bir zaman aralığında bilgi ve becerisini aktaran öğretici rolündeki öğrenenin performansı ses ve görüntü olarak kayıt altına alınır. Bu sırada diğer öğrenenler gözlemci konumundadır ve öğreticiyi dikkatle izleyip anlatım sonunda geri bildirim verirler. Dersin öğretmeni ise rehber rolündedir (49). Bu teknik uygulanırken aksayan ve iyi yönlerin analiz edilmesi sağlanarak öğrencilerin eleştirel becerileri gelişmiş olur (48). Ses, görüntü kaydedebilen multimedya araçları sayesinde öğretim becerilerini geliştirmeye çalışan öğrenen kendi performansını gözleme olanağına sahiptir (50). Böylece öğrenci hem kendi kendini analiz eder hem de diğer öğrenenlerden ve rehber konumundaki öğretmenden aldığı dönütler doğrultusunda kendisini geliştirir (48).

Sağlık hizmetlerinin sürekli gelişim halinde olması, hemşirelik mesleğinde ilerlemenin ve kaliteli bakım hizmetlerinin verilebilmesi açısından mikro öğretim önem taşımaktadır (51). Mikro öğretim yoluyla hemşirelik öğrencilerinin dinleme, gözleme, pratik beceri tekrarı ve özgüvenleri artmakta, öğrenme ortamının kontrolün sağlanmakta, öğretim performansları gelişmekte ve her becerinin en iyi şekilde öğrenilmesine olanak tanınmaktadır (50).

Beyin Fırtınası

Beyin fırtınası; öğrenenlerin yargılanmadan, en fazla sayıda fikir üretmesine ve problem çözmesine yarayan üst düzey bir tekniktir (52). Dolayısıyla öğrenenlerin ön koşul davranışlara sahip olması gereklidir (7). Bu nedenle kendi kendine düşünebilen, orta öğretim ve üzeri öğrenciler için uygundur (4). Beyin fırtınasının amacı; öğrenenlerin fikir üretmesini sağlarken kendilerini ifade etmelerini, yaratıcı düşüncelerini geliştirmelerini ve derse olan ilgilerini arttırmaktır (4). Beyin fırtınası şu şekilde uygulanmaktadır; öğretici tarafından sorun sınıfa sunulur, belli bir süre içerisinde her öğrenenden çözüm önerileri istenir, öneriler üzerinde tartışılmadan öneriler tahtaya yazılır ve öneriler bittikten sonra sınıfça her bir öneri üzerinde tartışılarak karara varılır (7). Öğretmen bu süreçte rehber görevi üstlenip öğrenenleri yüreklendirir, her bir öğrenenin fikir belirtmesini sağlar, fırsat ve olanak tanırken herhangi bir görüş bildirmez (4,7).

Hemşirelik eğitiminde beyin fırtınası tekniği, öğrenenlerin problem çözme ve kritik düşünme becerilerini geliştirmekte böylece hastanın sorununu fark etme, bu soruna yönelik çözüm yolları üretme, uygun girişimlerde bulunma ve hasta sonuçlarını değerlendirmede yeterli hemşireler yetişmesine katkı sunmaktadır (11). Bunu yanında hemşirelik mesleğine ve sağlık alanına katkı sunabilecek inovatif araçların ve uygulamaların geliştirilmesi için bu teknik hemşirelik eğitiminde önem taşımaktadır (52).

Altı Şapkalı Düşünme

Bir problem çözme tekniği olan altı şapkalı düşünmede şapkalar, düşünme şeklini ifade etmektedir (10). Her şapka farklı renktedir ve her renk, farklı bir düşünceyi temsil etmektedir. Böylece sorunlar çok boyutlu ele alınarak öğrenenlerin eleştirel düşünme becerileri geliştirilir (53). Beyaz şapka; tarafsızlığı simgeler ve nesnel bir yaklaşımda bulunur (54). Kırmızı şapka; duyguları ve sezgileri simgeler ve duygu, düşüncelerini dile getirir (4). Siyah şapka; karamsarlığı ve olumsuzluğu simgeler (54) ve eksikliklere, zayıflıklara ve risklere odaklanır (4). Sarı şapka; iyimserliği simgeler (7) ve yapıcılığa, iyimserliğe, fırsatlara ve olasılıklara odaklanır (4). Yeşil şapka; yaratıcılığı simgeler ve yeniliğe, değişime, araştırmaya, sezgiye ve özgün çözümlere odaklanır (55). Mavi şapka; işlevsel zekâyı simgeler ve geniş ve farklı görüşlerin sentezini yaparak sonuç şapkası özelliğini yansıtır. Mavi şapka aşamasına erişildiğinde düşünceler olgunlaşmış hale gelir, öğrenenler uzlaşabilir ve en iyi fikirlere karar verebilir (4). Altı şapkalı düşünme tekniği, her düşünme yaklaşımında birçok alternatif çözüm geliştirerek, bunlardan en iyisini seçerek, diğer

düşünme yaklaşımlarındaki çözümleri karşılaştırarak ve son olarak en iyiyi seçerek, kritik durumları ele alırken problemlere ideal çözümlerin belirlenmesinde kullanılabilir (55).

Hemşirelik eğitiminde altı şapkalı düşünme tekniğinin kullanımı, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerinin kazandırılmasında etkili olmaktadır. Eleştirel becerileri gelişen hemşireler, sorunlara farklı yönlerden bakarak sistematik çözüm yolları geliştirirler (54). Aynı zamanda altı şapkalı düşünme tekniği hemşirelerin etkili öğrenmelerini desteklemekte ve empati becerilerinin gelişimine katkıda bulunmaktadır (10).

Gösterip Yaptırma

Fiziksel beceri öğretiminde kullanılacak en uygun öğretim tekniğidir. Gösteri öğretici merkezli, yapma ise öğrenen merkezlidir. Birden fazla duyu organına hitap ettiğinden kalıcı öğrenmelerin oluşmasını sağlar. Aktif öğrenmede önemli bir yeri bulunmaktadır (4). Öğrenenler kazanılması hedeflenen becerileri yaparak ve yaşayarak öğrenirler (56). Gösterip yaptırma tekniğinde, öğretici beceriyi adım adım gösterip açıklarken, öğrenenler dikkatlice dinler ve gözlemler. Sonrasında öğretici yardımıyla öğrenenler beceriyi uygular. Her öğrenen beceriyi eksiksiz ve bağımsız yapıncaya kadar tekrarlama şansı verilir (4).

Hemşirelik eğitiminde gösterip yaptırma tekniği, beceri laboratuvarı ve klinik eğitimde kullanılmaktadır. Gösterip yaptırma tekniğiyle hedeflenen beceriler hemşirelik öğrencilerine kazandırılmakta, psikomotor becerilerin gelişimi sağlanarak mesleki sosyalizasyon arttırılmakta, öğrenilen bilgiler gerçek ortamda uygulamaya aktarılmakta ve rol model yoluyla çalışma gerçekleşmektedir (57).

Balık Kılıcı

Balık kılıcı, herhangi bir sorunun nedenlerini belirleyip görsel olarak sunmak üzere kullanılan bir tekniktir. Balık kılıcı görseli sağdan sola doğru incelenmekte ve balığın kafası ana sorunu simgelemektedir. Sorunun nedenleri ise balığın kılçıklarını oluşturmaktadır. Daha fazla ayrıntıya girildiğinde kılçıklar dallanmaktadır (58). Balık kılıcı bir sorunun olası tüm nedenlerini ve aralarında bulunan ilişkiyi ayrıntılarıyla birlikte göz önüne serer ve sorun için genel bir bakış açısı sağlar (59).

Hemşirelik eğitiminde balık kılıcı tekniği etkili bir problem çözme aracıdır. Hemşirelik öğrencileri vaka çalışmalarında hemşirelik sürecini uygulamakta ve bir probleme yönelik çözüm üretmektedirler. Yine aynı şekilde laboratuvar ortamında veya klinik ortamda yaşanan herhangi bir probleme yönelik çözüm üretirken öncelikle problemin altta yatan nedenlerini belirlemeleri gerekmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme yetkinliklerinin geliştirilmesi açısından balık kılıcı etkili bir öğretim tekniğidir (59).

Kavram Haritası

Kavram haritası; kavramlar arasındaki ilişkilerin ortaya koyularak hedef konunun anlaşılmasını, bilgilerin organize edilerek analizi edilmesini, anahtar kavramların tanımlanmasını, hatırlamanın kolaylaştırılmasını ve anlamlı öğrenmelerin oluşmasını sağlayan bir öğretim tekniğidir (60). Problem çözümede bilginin yaratıcı bir şekilde transfer edilerek uyumlu görsel şemalar oluşturulmasını sağlar (61). Kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya koyarken genelden özele doğru görselleştirir ve bilginin somut hale gelmesine yardımcı olur (10). Bu yönüyle bilgilerin uzun süre kalıcılığını arttırır (60).

Hemşirelik eğitiminde kullanılan kavram haritaları, hemşirelik girişimlerini değerlendirme, problem çözme ve analiz becerilerini geliştirme açısından açıklayıcı ve interaktif bir tekniktir (62). Vaka tartışmalarında kavram haritalarının kullanımı, hemşirelik öğrencilerinin bütüncül bakım verme yeteneklerinin gelişmesinin yanında öğrenmeyi de zevkli hale getirmektedir. Hemşirelik sürecinin öğretiminde kullanıldığında ise öğrencilerin sınav başarılarını (3), kritik karar verme, bakım gereksinimlerine ve en önemli bilgilere odaklanma becerilerini arttırmaktadır (10).

Akran Öğretimi

Akran öğretimi; aynı sosyal gruba dâhil öğrenenlerin birbirlerine bilgi, tutum ve beceri öğretiminde yardımcı olmasıdır (10). Öğrenenlerin profesyonel olmamasının yanında yaş ve eğitim durumu özellikleri bakımından da benzer olmaları gerekmektedir (63). Benzer öğrenme yaşantıları olan akranların gerçekleştirdiği öğretim etkinliği, öğrenme sürecinde anksiyete gibi olumsuz duygular yaşamasını azaltmaktadır (64). Herhangi bir değerlendirmenin bulunmadığı akran öğretiminde öğrenciler birbirlerini yönlendirir, paylaşımında bulunurlar, aktif olarak tartışır ve geribildirimde bulunurlar (2). Akran öğretimi, öğrenme çıktısının kalitesinde, sosyalleşme ve performansta artış sağlamaktadır (63).

Hemşirelik eğitiminde akran öğretimi özellikle klinik eğitime yeni başlayan öğrenenlerin uyumlarını kolaylaştırmak amacıyla kullanılmaktadır. Kliniğin tanıtılması, klinik çalışanları, hasta ve hasta yakınları ile iletişimin kurulması, bakım planının oluşturulması, malzemelerin hazırlanması ve cihazların kullanımı konusunda akran öğretiminden yararlanılmaktadır. Ancak klinik gibi gerçek yaşam alanlarında akran öğretimi tekniği kullanılırken hasta güvenliği ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır (2). Hemşirelik eğitiminde akran öğretimi tekniğinin kullanımı öğrenenlerin öz güvenlerini ve iletişim becerilerini artırır, klinik ve liderlik becerilerini geliştirir, kariyer planlamalarına ve öğrenme sürecini öğrenmelerine yardımcı olur (10).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hemşirelik lisans eğitiminde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımına olanak sağlamaktadır. Bunun yanında öğrenme alanlarına yönelik çeşitli ve etkin öğretim yöntemleri ve bu yöntemlere uygun teknikler bulunmaktadır. Teknolojinin hemşirelik eğitime entegrasyonu ile birlikte karmaşık bilgi ve becerilerin öğreniminin kolaylaştığı, öğrenenlerin kendi hız ve olanaklarına göre öğrenebilme şansının arttığı, hemşire eğitimcilerin ise kendilerini kanıta dayalı bilgi ve eğitim teknolojileri açısından sürekli güncel tutması gerektiği görülmektedir.

Etkileşimli, aktif öğrenci katılımının ve etkili öğrenmelerin gerçekleştiği zengin öğrenme ortamlarının sağlanması için konuya, öğrencilerin özelliklerine, öğretmenin yeterliliğine, kaynakların etkinliğine ve zamana uygun öğretim yöntem ve teknikleri seçilerek ders planlaması yapılmalıdır. Planlama sürecinde kullanılacak materyaller, maliyet, zaman, öğrenci sayısı, sınıf ortamının özelliği ve oturma düzeni gibi etmenler tek tek göz önünde bulundurulurken yöntem ve/veya tekniğin uygulanabilirliği değerlendirilmelidir. Bu sayede öğretim süreci aksamadan, etkili öğrenme ortamları sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

1. Oermann MH. Hemşirelikte öğretim ve eğiticinin rolü. 1. Baskı. Arslan S, Kuzu Kurban N, editors. Ankara: Anı Yayıncılık; 2015. 41–67 p.
2. Aydın A, Biçer S. Hemşirelik eğitiminde güncel yaklaşımlar. Sağlık Bilim Derg. 2019;28:38–42.
3. Tosunöz İK. Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinde kullanılan öğretim yöntemleri. FBU-JOHS. 2022;2(2):497–505.
4. Koç G, Korkmaz İ, Karataş Coşkun M, Sarı M, Ünver N, Kıldan O, et al. Öğretim ilke ve yöntemleri. 9. Baskı. Doğanay A, editor. Ankara: Pegem Akademi; 2014. 161–226 p.
5. Demiray A, İlaslan N. Hemşirelik eğitiminde yenilikçi bir öğrenme yaklaşımı : işbirlikli öğrenme. İKÇÜSBFD. 2020;5(1):19–23.
6. Korhan EA, Tokem Y, Yılmaz DU, Gör Ö, Dilemek H, Gör A. Hemşirelikte psikomotor beceri eğitiminde video destekli öğretim ve osce uygulaması : bir deneyim paylaşımı. İKÇÜSBFD. 2016;1(1):35–7.
7. Sönmez V. Öğretim ilke ve yöntemleri. 10. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık; 2019. 221–253 p.
8. Gerez Cantimer G, Şengül S. Eğitimde örnek olay yöntemi üzerine yapılan araştırmaların incelenmesi. Pearson J Soc Sci Humanit [Internet]. 2022;7(17):148–71. Available from: www.aging-us.com
9. Sayar SE, Çapık C. Hemşirelik eğitiminde yeni bir yol: drama. YOBU Sağlık Bilim Fakültesi Derg. 2021;3(1):46–52.
10. Culha I. Conceptual article active learning methods used in nursing education. JPR. 2020;3(2):74–86.

11. Elmalı Şimşek H, Aksoy M. Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve öz düzenlemeli öğrenme durumları. *Heal Care Acad J.* 2023;10(3):380–6.
12. Koraş Sözen K, Güntürk İ, Kuloğlu N. Hemşirelik öğrencilerinde öz-yeterlilik algısı ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum.* 2021;31(2):131–8.
13. Çetin S, Çiçek Ö, Sezer H. Jigsaw tekniğinin hemşirelik öğrencilerinin aile planlaması yöntemlerini öğrenmelerine etkisi ve öğrencilerin tekniğe ilişkin görüşleri. *FBU-JOHS.* 2022;2(2):424–33.
14. Çelik H, Çevik Aktura S. Hemşirelik eğitiminde güncel bir yaklaşım: jigsaw işbirlikli öğrenme. *Bingöl Üniversitesi Sağlık Derg.* 2023;4(2):286–91.
15. Filiz NY, Dikmen Y. Hemşirelik eğitiminde aktif öğrenme yöntemlerinin kullanımı : jigsaw tekniği. *J hum Rhythm.* 2017;3(3):145–50.
16. Burucu R, Arslan S. Hemşirelik eğitiminde olgu örneklerinin kullanımı ve hemşirelik sürecine entegre edilmesine ilişkin örnek. *Sağlık ve Toplum [Internet].* 2023;33(1):59–65. Available from: <https://ssyv.org.tr/wp-content/uploads/2023/04/7-Hemşirelik-Egitiminde-Olgu-Orneklerinin-Kullanimi-ve-Hemşirelik-Surecine-Entegre-Edilmesine-Iliskin-Ornek.pdf>
17. Altınbaş Y, İster ED. Hemşirelik öğrencilerinin vakaya dayalı öğretim tekniğine ilişkin görüşleri : nitel bir çalışma. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilim Derg.* 2020;6(3):295–303.
18. Bano N, Beer J De, Omer T, Rawas H, Bano N, Beer J De, et al. Theme-based storytelling in teaching pharmacology to postgraduate nursing students theme-based storytelling in teaching pharmacology to postgraduate nursing students. *Cogent Educ [Internet].* 2020;7(1):1–8. Available from: <https://doi.org/10.1080/2331186X.2020.1770922>
19. Berk Özcan Ç, Yıldırım Keskin A. Hemşirelik eğitiminde dijital öykü anlatımı. *Bilim ve Teknoloji Yeni Bakışlar.* 2020;(January):90–5.
20. Moreau KA, Eady K, Sikora L, Horsley T. Digital sstorytelling in health professions education: a systematic review. *BMC Med Educ.* 2018;18(208):1–9.
21. Solomon P. The think aloud method: a practical guide to modelling cognitive processes. Vol. 31, *Information Processing & Management.* 1995. 906–907 p.
22. Johnson WR, Artino AR, Durning SJ. Using the think aloud protocol in health professions education: an interview method for exploring thought processes: AMEE guide no. 151. *Med Teach [Internet].* 2023;45(9):937–48. Available from: <https://doi.org/10.1080/0142159X.2022.2155123>
23. Bağrıaçık E, Aydın N, Dal Yılmaz Ü. Hemşirelik eğitiminde simülasyon kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri. *J Acad Res Nurs.* 2022;8(2):63–70.
24. Aygün D, Çelik Yılmaz A. Hemşirelik eğitiminde teknolojinin etkisi ve teknoloji tabanlı öğrenme yöntemlerinin kullanımı. *IDUHES.* 2022;5(1):32–46.
25. Karaduman GŞ, Başak T. Hemşirelik eğitiminde kullanılan simülasyon yöntemlerinin sınıflandırılması. *E-Journal Dokuz Eylül Univ Nurs Fac.* 2022;15(1):78–85.
26. Atakoğlu R, Gül A, Türen S, Madenoğlu Kivanç M, Kara Özçelik C. Hemşirelik eğitiminde simülasyon kullanımının önemi. *Türkiye Sağlık Bilim ve Araştırmaları Derg.* 2020;3(2):52–60.
27. Kulakaç N, Çilingir D. Ciddi oyun tabanlı uygulamaların hemşirelik öğrencilerinin bilgi düzeyine etkisi : sistematik derleme ve meta analiz. *GÜSBD.* 2023;12(3):1193–201.
28. Boada I, Rodriguez-Benitez A, Garcia-Gonzalez JM, Olivet J, Carreras V, Sbert M. Using a serious game to complement cpr instruction in a nurse faculty. *Comput Methods Programs Biomed.* 2015;122(2):282–91.
29. Thangavelu DP, Tan AJQ, Cant R, Chua WL, Liaw SY. Digital serious games in developing nursing clinical competence: a systematic review and meta-analysis. *Nurse Educ Today [Internet].* 2022;113(January):105357. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105357>
30. Bölüktaş RP, Özer Z, Yıldırım D. Web tabanlı eğitimin sağlık alanında kullanılabilirliği. *Uluslararası Yönetim ve Sos Araştırmalar Derg.* 2019;6(11):197–207.
31. Öztürk D. Web destekli öğretimin hemşirelik eğitiminde kullanılmasının önemi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Derg.* 2014;30(2):79–87.
32. Arslan Yürümezoğlu H, Sezer H, Şanlı D, Okumuş H. COVID-19 pandemi süreci: hemşire eğitimcilerin yeni rolleri ve öğrenen merkezli eğitim için öneriler. *J Anatolia Nurs Heal Sci.* 2021;24(4):571–8.
33. Çelebi EZ. Sağlık bilimleri eğitiminde uzaktan eğitim. *Abant Sağlık Bilim ve Teknoloji Derg.* 2022;2(2):88–96.
34. Kaplan S, Tüzer H. Effect of web-assisted learning and peer learning on the stoma care-related knowledge and skills of nursing students. *Cukurova Med J.* 2020;45(2):604–12.
35. Güngör DC, Orgun F, Özkütük N. Hemşirelik eğitimine değişen ve gelişen teknolojilerin yansımaları. *Heal Care Acad J.* 2023;10(1):146–52.
36. Fırat Kılıç H, Cevheroğlu S. Video destekli öğretimin hemşirelik öğrencilerinin trakeostomi bakım becerileri, kaygı düzeyleri ve eğitim yöntemlerinden memnuniyetlerine etkisi: randomize kontrollü bir çalışma. *Türkiye Klin J Nurs Sci.* 2023;15(2):386–94.
37. Özkan ÇG, Demirbağ BC. Hemşirelik eğitiminde yenilikçi bir yaklaşım : ters yüz sınıf modeli , kuramsal çerçevesi ve hemşirelik eğitiminde kullanımı. *DEUHFED.* 2023;16(2):261–74.
38. Oğurlu N. Ters yüz sınıf öğretim yönteminin hemşirelik eğitiminde kullanımı. *Hemşirelik Bilimi Dergisi.*

- 2023;6(2):123–9.
39. Ng EKL. Student engagement in flipped classroom in nursing education: an integrative review. *Nurse Educ Pract* [Internet]. 2023;68(November 2022):103585. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2023.103585>
40. Barranquero-Herbosa M, Abajas-Bustillo R, Ortego-Maté C. Effectiveness of flipped classroom in nursing education: a systematic review of systematic and integrative reviews. *Int J Nurs Stud*. 2022;135.
41. Sullivan JM. Flipping the classroom: An innovative approach to graduate nursing education. *J Prof Nurs* [Internet]. 2022;38(December 2021):40–4. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2021.11.005>
42. Hursman A, Richter LM, Frenzel J, Nice JV, Monson E. An online escape room used to support the growth of teamwork in health professions students. *J Interprofessional Educ Pract*. 2022;29(100545):1–5.
43. Satır G, Kaya G, Kızılkaya Beji N. Hemşirelik eğitiminde yeni yöntemler: kaçış odası ve sanal kaçış odası. *YIU Sağlık Bil Derg*. 2022;(7):69–72.
44. Scott G, Bowers T, Gibbs SP, Creed JM, Pate LB. Ready. Set. Game: Using nursing knowledge to escape the virtual room in the didactic setting. *Nurs Educ Perspect*. 2023;00(00):1–2.
45. Quek LH, Tan AJQ, Sim MJJ, Ignacio J, Harder N, Lamb A, et al. Educational escape rooms for healthcare students: a systematic review. *Nurse Educ Today* [Internet]. 2024;132(October 2023):106004. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2023.106004>
46. Parker KC, Welch TD. Innovative teaching strategies to escape the anxiety in simulation. *Teach Learn Nurs* [Internet]. 2021;16(4):414–7. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.teln.2021.06.005>
47. Ko Y, Issenberg SB, Roh YS. Effects of peer learning on nursing students' learning outcomes in electrocardiogram education. *Nurse Educ Today* [Internet]. 2022;108(June 2021):105182. Available from: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.105182>
48. Semerci N. Mikro öğretim dersinde kritik düşünmenin eleştirisi becerisini geliştirmeye etkisi [Internet]. *Eğitim ve Bilim*. 1990. Available from: eb.ted.org.tr
49. Yeşilyurt E. Mikro öğretim yöntemi ve örnek ölçme - değerlendirme formunun geliştirilmesi. *İnsan ve Toplum Bilim Araştırmaları Derg*. 2021;10(4):3156–72.
50. Remesh A. Microteaching , an efficient technique for learning effective teaching. *J Res Med Sci*. 2013;18(February):158–63.
51. de Gagne JC, Park HK, Hall K, Woodward A, Yamane S, Kim SS. Microlearning in health professions education: scoping review. *JMIR Med Educ*. 2019;5(2):1–10.
52. Boonyoung N, Kamonmartayakul K, Phumdoung S. Comparison of modified hybrid brainstorming with a conventional brainstorming program to enhance nurses' innovative idea generation. *J Contin Educ Nurs*. 2021;52(2):72–8.
53. Güngör B, Arslan B, Yüksel Tufioğlu ÖS, Kutlar HM, Demir Ö, Kaya C. Altı şapkalı düşünme tekniğinin kuramsal çerçevede incelenmesi. *Socrates J Interdiscip Soc Stud*. 2023;28:69–80.
54. Şahin E. Sağlık hizmetlerinde kullanılan kalite iyileştirme araçları. *J Heal Manag*. 2022;2(1):33–42.
55. Aithal PS, Suresh Kumar PM. Ideal analysis for decision making in critical situations through six thinking hats method. *Int J Appl Eng Manag Lett*. 2017;1(2):1–9.
56. Aksu G, Doğan N. Öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenci görüşlerine göre ikili karşılaştırma yöntemiyle ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Derg*. 2015;6(2):194–206.
57. Doğu Ö, Sevimli Güler D. Klinisyen hemşirelerin intörlük uygulaması hakkındaki görüşleri. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilim Enstitüsü Derg*. 2016;6(2):79–82.
58. Eraydın C, Tezcan B, Koç Z. Hasta düşmelerinin değerlendirilmesinde balık kılçığı yöntemi ile kök neden analizi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Derg*. 2019;6(3):266–72.
59. Akansel N, Palloş A. Hemşirelik öğrencilerinin bakım planı hazırlamada yaşadıkları güçlüklerin kök nedenlerinin incelenmesi. *ACU Sağlık Bil Derg*. 2020;11(2):269–75.
60. Durmaz M, Faydalı S. Kalça ve diz artroplastisi uygulanan hastaların bakımına yönelik hemşirelik eğitiminde kullanılan kavram haritası ve geleneksel yöntemin hemşirelik öğrencilerinin bilgi düzeyine etkisi : randomize kontrollü çalışma. *Güncel Hemşirelik Araştırmaları Derg*. 2023;3(3):100–12.
61. Kara Söylemez G, Meşe S, Bulut H. Yoğun bakım ünitesindeki hastanın fiziksel değerlendirmesinde kavram haritası kullanılması. *GÜSBD*. 2021;10(4):1000–5.
62. Turan FD. Çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersini alan hemşirelik öğrencilerinin kavram haritasına ilişkin algıları: bir metafor çalışması. *Ihl Eğitim Araştırmaları Derg*. 2022;7(1):1–12.
63. Mutlu G, Güngör A, Bayındır Çevik A. Online akran eğitiminin hemşirelik öğrencilerinin akılcı ilaç kullanımına etkisi. *JAREN*. 2023;9(2):98–107.
64. Çulha Y, Afşin F. Hemşirelik öğrencilerinde cinsel sağlık tanılmasına ilişkin akran eğitiminin cinsel sağlık konusundaki tutumlarına etkisi. *Sağlık Bilim Üniversitesi Hemşirelik Derg*. 2023;5(1):23–8.